

en bedrift med egen pensjonskonto – vil deres pensjonskapitalbevis kunne inngå (og overføres automatisk dersom de ikke reserverer seg innen tremånedersfristen.

Fremdrift

Det er etablert en stor og komplisert infrastruktur for å kunne ivareta de ulike behovene.

Arbeidstaker kan ihht. forskrift fra 1. februar 2021 gjøre ulike valg: reservere seg, fremskynde overføring, velge selv-

valgt leverandør etc. Reservasjonsportalen i Norsk Pensjon, vil kunne tas i bruk fra 1. februar 2021.

Næringen har etablert en helt ny infrastruktur som vil tas i bruk fra samme tidspunkt. Infrastrukturen forvaltes gjennom Pensjonskontoregisteret AS, som sikrer god og nødvendig informasjonsutvekslingen mellom aktørene.

Mer informasjon

Finans Norge har laget en egen nettside med utfyllende informasjon om

egen pensjonskonto, nyttige lenker, samt spørsmål og svar om ordningen, se finansnorge.no/tema/liv-og-pensjon/egen-pensjonskonto/

Den enkelte pensjonsleverandør vil sende ut et informasjonsbrev til kundene i forkant av innføringen, og vil formidle mer spesifikk informasjon direkte til kundene om konsekvenser og nye valgmuligheter. For spørsmål om egen pensjonskonto, anbefaler vi for øvrig at kundene eventuelt kontakter sin arbeidsgiver eller sin arbeidsgivers pensjonsleverandør.

IFRS i 2020-regnskapet

Når året 2020 nå skal oppsummeres og rapporteringen av selskapenes finansielle resultater skal avgis, er det virkningen av koronakrisen som gjør at årsregnskapet for 2020 blir det mest krevende å avlegge på lenge.

Statsautorisert revisor
Anne-Cathrine Bernhoft
Associate partner i EY

ESMAs prioriteringer

Hvert år kommer European Securities and Markets Authorities (ESMA) med en uttalelse¹ om hvilke områder som prioriteres ved tilsyn av noterte foretaks rapportering. Utgangspunktet for årets prioriterte områder er effektene av Covid-19-pandemien som forventes å påvirke sentrale deler av årsregnskapet for 2020. Formålet er å sikre økt transparens med hensyn til effektene av pandemien. Finanstilsynet publiserer hvert år sine prioriteringer, og de bygger på ESMAs anbefalinger. Finanstilsynets uttalelse er i skrivende stund ikke publisert.

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering. En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av Anne-Cathrine Bernhoft, Associate Partner og leder av fagavdeling regnskap i EY.

For 2020-regnskapet har ESMA angitt at følgende områder skal prioriteres:

- Sentrale problemstillinger knyttet til anvendelsen av IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap*, herunder forutsetningen om fortsatt drift, vesentlig skjønnsutøvelse og estimeringsusikkerhet, samt presentasjon av poster relatert til Covid-19 i regnskapene.
- Anvendelsen av IAS 36 *Verdifall på eiendeler*. ESMA har gitt uttrykk for at de mener de negative effektene av pandemien gir en sterk indikasjon på at det er utslag på én

eller flere nedskrivningsindikatorer. Selskapene bør vurdere bruk av flere ulike scenarioer, og gi gode opplysninger om forutsetninger og endringer i disse.

- Anvendelsen av IFRS 9 *Finansielle instrumenter* og IFRS 7 *Finansielle instrumenter – opplysninger*, både generelle vurderinger knyttet til risikoen fra finansielle instrumenter, og da særlig likviditetsrisiko og sensitiviteter for markedsrisikoer. Videre har ESMA angitt at særskilte forhold ved anvendelsen av IFRS 9 er aktuelle for finansinstitu-

¹ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-63-1041_public_statement_on_the_european_common_enforcement_priorities_2020.pdf

Hvert år kommer European Securities and Markets Authorities (ESMA) med en uttalelse om hvilke områder som prioriteres ved tilsyn av noterte foretaks rapportering. Utgangspunktet for årets prioriterte områder er effektene av Covid-19-pandemien.

- sjoner. Det siste gjelder blant annet forventet kredittapp på finansielle eiendeler.
- Nærmere angitte problemstillinger knyttet til anvendelsen av IFRS 16 *Leieavtaler* for leietakere, herunder opplysninger om lettelser i leiebetalingene, generelle opplysninger om leietakers kostnader, forfallsanalyse for leieforpliktelse, samt potensielle fremtidige kontantstrømmer.

ESMA har for øvrig publisert² en egen omtale av hvordan retningslinjene for alternative resultatmål (APM-er) skal forstås i lys av Covid-19. Denne uttalen vil være et sentralt utgangspunkt for tilsynsmyndighetene i kontrollen av 2020-rapporteringen.

Litt mer om Covid-19 i årsregnskapet 2020

I denne delen av artikkelen omtales enkelte forhold som er særlig aktuelle som følge av Covid-19. Omtalen er ikke uttømmende, og det er viktig å huske at hvilke forhold som er mest relevante for selskapene, avhenger av den konkrete situasjonen til det enkelte selskapet.

Fortsatt drift

IAS 1 krever at ledelsen vurderer selskapets evne til å fortsette driften, og om det er riktig å legge til grunn forutsetningen om fortsatt drift ved

avleggelsen av regnskapet. Standarden krever at det må tas hensyn til all tilgjengelig informasjon om fremtiden, dvs. minst 12 måneder fra balansedagen. Denne vurderingen må gjøres helt frem til det tidspunktet styret vedtar at regnskapet skal legges frem for generalforsamlingen for godkjenning.

I vurderingen av grunnlaget for fortsatt drift, må ledelsen ta med de virkningene pandemien har gitt så langt, i tillegg til forventede effekter av pandemien på foretakets virksomhet. Dette kan i enkelte tilfeller bety at en stor mengde faktorer knyttet til drift og finansiering må tas med i vurderingen, herunder redusert etterspørsel etter selskapets produkter, forstyrrelser i tilgangen på innsatsfaktorer, og begrensninger i tilgangen på finansielle ressurser mv. I denne vurderingen tas det også hensyn til effekten av de tiltakene myndigheter og långivere har iverksatt for å motvirke effekten av pandemien.

Tilleggsopplysninger skal gis dersom fortsatt drift-forutsetningen ikke er lagt til grunn. Det samme gjelder når ledelsen er kjent med forhold som kan medføre vesentlig tvil om foretakets evne til fortsatt drift, og selskapet må da opplyse om disse vesentlige usikkerhetsmomentene. Opplysningene er viktige for å sikre at regnskapsbrukerne er i stand til å forstå omfanget av usikkerhet og den vurderingen selskapets ledelse har gjort. Det er derfor svært viktig at opplysningene både er til-

strekkelig detaljerte, og tilstrekkelig selskapsespesifikke.

Nedskrivning av ikke-finansielle eiendeler

Ved utslag på én eller flere nedskrivningsindikatorer krever IAS 36 at en nedskrivningstest skal gjennomføres. ESMA har i flere uttalelser³ det siste året gitt uttrykk for at de mener at de negative effektene av pandemien gir en sterk indikasjon på at det er utslag på én eller flere nedskrivningsindikatorer. Slik pandemien har utviklet seg, vil forhold som fall i aksjekursen, fall i råvarepriser, fall i markedsrenter, nedstengning av fabrikker og butikker, redusert etterspørsel og fallende salgspriser, være eksempler på forhold som indikerer et verdifall.

Som del av nedskrivningstesten må selskapet fastsette gjenvinnbart beløp, som er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, og bruksverdien. Etter hvert som krisen utvikler seg og selskapene opplever en ekstrem usikkerhet med hensyn til etterspørselen etter selskapets varer og tjenester, tilgangen på innsatsfaktorer på både kort og noe lengre sikt, sannsynligheten for ytterligere myndighetstiltak, samt koronautbruddets videre utvikling, sier det seg selv at det blir en krevende øvelse å utarbeide rimelige estimater på bruksverdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Bruk av flere

² ESMA – European common enforcement priorities for 2020 annual financial reports (28 October 2020), og ESMA – Implications of the Covid-19 outbreak on the half-yearly financial reports (20 May 2020).

² https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-51-370_qas_on_esma_guidelines_on_apms.pdf

sannsynlighetsvektede scenarioer vil for mange være nødvendig for å komme frem til rimelige estimater av verdier basert på diskonterte kontantstrømmer. I mange tilfeller kan det også være behov for å involvere kompetente verdsettelsesekspert.

Noteopplysninger om selskapets nedskrivningsvurderinger blir særlig viktige i årsregnskapet 2020. Det gjelder både i tilfeller der det er gjennomført nedskrivninger, og der det «bare» har vært indikasjoner på verdifall uten at nedskrivninger er gjennomført. Det er den omfattende usikkerheten, samt graden av sensitivitet i ledelsens vurderinger og de estimatene som anvendes, som gjør det viktig med gode noteopplysninger. I tilfeller der forutsetningene som legges til grunn er vesentlig oppdatert siden forrige årsregnskap, er det åpenbart et behov for gode tilleggsopplysninger. Det samme gjelder når ledelsens vurderinger er vesentlig endret, og når usikkerheten i estimatene er påvirket av situasjonen. I beregningene vil det blant annet være behov for gode opplysninger om forutsetningene som er lagt til grunn, sensitivitetsanalyser, og sannsynlighetsvekten som er lagt til de ulike scenarioene.

Lånebetingelser

Effektene av Covid-19 kan komme til å påvirke et selskaps evne til å oppfylle lånebetingelsene i finansieringsavtalene sine. Spørsmålet om klassifisering av lån som kort- eller langsiktig, er høyst aktuelt i tilfeller der et selskap er i eller nær et brudd på lånebetingelsene på balansedagen. Om det er innhentet en waiver (fracfall av rettigheter), herunder innholdet i og lengden på waiveren, kan for eksempel også påvirke vurderingene. Det blir derfor svært viktig at man nøye vurderer hvilke rettigheter selskapet har på balansedagen, og klassifiserer lånene i tråd med det. Gode noteopplysninger er selvsagt også sentralt her.

Løsning på kryssord s. 15.

	REGEL, BEVT-ERINGS, ANSTØTTELIG, FORHATT	U	L	ON	ER AN-SET-SJAFER AVSEES	B	SOJART HØY-STRUKTUR	I	RONER TALL	V																															
		O	D	I	Ø	S	T		GRIPB	I																															
	S	V	A	S	R	Å	←	T	→	0																															
	L	MAT, DIETT	K	O	S	T	GNAG-SÅR	A	M																																
KURS-ABONNEMENT	S	ITALIENSK ELV OPPPÅMINNING	P	AV-GIET (FORK)	KNØRRET	DETEN-NELSE	R	U	MALER	A	L	N	E	R	BEKK-ELV	↑																									
	R	E	K	O	M	P	HIDDEL-RET-NING	T	PRYD-PLANTE	P	E	O	N	INSEKT	GRÆNSE-ELV	Å	T																								
STABLE FØRERSYN	L	Ø	KADE-RAT-TRE-SØRET	V	E	N	GRØVE-GANSEN ØL-KRUS	N	O	R	T	E	N	DINDE-ORD	E																										
	T	V	TO OG TO	P	A	R	V	I	S	DRIKK-ELV PÅ BALKAN	T	E	S	SEIL-BÅT	S	I	O	D																							
	↓	PREPO-SISJON RØYS	I	S	P	A	R	E	R	O	T	A	P	N	E	D	E	R	L	A	G	↑																			
FENNET-SØT LITTEL	M	U	L	K	T	LEV-ERER	A	P	P	LE	G	I	R	KORRE-TØY	F	L	I	R	E	T	O	G	P	R	O	G	R	A	N	H	E	R	I	N	G	S	P	R	A	K	
	M	E	R	KORN-SØT	TONE OM	NOTE	ÅKER-ELV	TRE-SØRET	D	I	L	E	UKE-BLAD (KVINNE)	A	3,14 (C/ØV)	Å																									
RONER-TALL SO	D	VALG-SPRÅKENE	M	O	T	O	E	N	E	UFRED	K	R	I	G																											
	L	↓	V	I	N	T	E	R	L	A	N	D	S	K	A	P	↑																								

Skjønnsmessige vurderinger og estimeringsusikkerhet
IAS 1 krever at det gis opplysninger om de skjønnsmessige vurderingene ledelsen har gjort ved anvendelsen av regnskapsprinsippene, og som i størst grad påvirker de beløpene som er innregnet i regnskapet. Gitt effektene av pandemien, er en rekke forhold aktuelle kandidater for å bli gitt slik omtale. Et eksempel er vurderingene som selskapet har gjort knyttet til fortsatt drift-forutsetningen. Et annet kan være grunnlaget for balanseføring av utsatt skattefordel.

Det er videre krav om å gi tilleggsopplysninger om vesentlige kilder til estimeringsusikkerhet på balansedagen dersom det foreligger en vesentlig risiko for en vesentlig justering i balanseførte verdier i løpet av det neste regnskapsåret.

Koronakrisen har definitivt økt risikoen for at balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser i svært mange selskaper vil bli vesentlig endret i løpet av 2021. Dette indikerer at selskapene må gjøre en grundig vurdering av om det er behov for å gi ytterligere opplysninger, slik at regnskapsbrukerne er i stand til å forstå de vurderingene som er gjort. For eiendeler og forpliktelser med balanseført verdi som er mer volatile som følge av pandemien, kan det eksempelvis være aktuelt å gi sensitivitetsanalyser.

Hendelser etter balansedagen

Vurderingen av hva som er hendelser etter balansedagen med regnskapsmessig konsekvens, og hva som ikke er det, kan være en krevende øvelse. Vurderingen vil kreve utstrakt bruk av skjønn, og selskapene må derfor ta stilling til behovet for å gi utfyllende og gode noteopplysninger om vurderingen. Selskapene må sikre at de har etablert gode prosesser slik at de klarer å identifisere og omtale vesentlige hendelser etter balansedagene.

Andre forhold

En mulig konsekvens av pandemien kan være at det oppstår forhold som krever balanseføring eller tilleggsopplysninger. Betingede forpliktelser og betingede eiendeler kan ha oppstått, og disse må det i så fall gis tilleggsopplysninger om. Videre kan et behov for å balanseføre avsetninger ha oppstått som følge av situasjonen. Et eksempel er kontrakter som tidligere hadde en forventet positiv margin, og som følge av effektene av pandemien kan ha blitt tapskontrakter i 2020.

Når det gjelder finansielle instrumenter, kan pandemien ha påvirket vurderingene knyttet til kontantstrømsikring. Forsinkelser og kanselleringer av forretningstransaksjoner, samt endring i volum, er eksempler på elementer som kan påvirke vurderingen av om det blir endringer i sikringsbokføringen. Et annet område innen finansielle instrumenter som kan være påvirket, er kredittrisikoen. En vesentlig forringelse av kredittkvaliteten kan påvirke avsetningen for forventet kreditttap på kundefordringer.

Ved en gjennomgang av norske børsnoterte selskapers kvartalsrapporter for første halvår, så vi at flertallet omtalte effek-

tene av pandemien på driftsinntektene. Selskapenes driftsinntekter kan imidlertid bli påvirket av Covid-19-situasjonen på ulike vis. Et eksempel er at estimatet på variabelt vederlag, herunder begrensningen av estimater av variabelt vederlag, må oppdateres for å reflektere den nye situasjonen. Andre eksempler er at det har dukket opp problemstillinger rundt termineringer og endringer av kontrakter.

Det er umulig å gi en fullstendig oversikt over størrelser i regnskapet som kan være påvirket av pandemien, men både endringer i leieavtaler, påvirkning på virkelig verdi-måling, omfanget og arten av offentlige tilskudd, samt effekter av store svingninger i valutakursene, er aktuelle problemstillinger for mange foretak. Både effekter på regnskapsstørrelser og behovet for å gi utfyllende noteinformasjon, må derfor vurderes nøye.

Endringer i IFRS med virkning for 2020

Etter noen år med implementering av store nye standarder som IFRS 9, IFRS 15 *Driftsinntekter fra kontrakter med kunder* og IFRS 16, er det få endringer i IFRS med virkning for årsregnskapet 2020.

Referanserentereformen

Som følge av referanserentereformen (også kalt IBOR-reformen) vedtok IASB i september 2018 visse endringer i IFRS 9, IAS 39 *Finansielle instrumenter – innregning og måling* og IFRS 7 *Finansielle instrumenter – opplysninger*, med virkning for regnskapsåret 2020. Disse endringene representerer fase 1 av IASBs arbeid med reformen. Endringene gir en midlertidig lettelse ved at selskapene kan beholde sikringsbokføringen i perioden forut for gjennomføringen av rentereformen, dvs. i en periode preget av usikkerhet med hensyn til hva den nye referanserenten vil bli og hvilket tidspunkt den vil gjelde fra.

Det er verdt å merke seg at det er gitt særlige noteopplysningskrav i IFRS 7 for sikringsforhold som selskapene har anvendt disse lettelsene på.

Fase 2 av rentereferanserereformen er vedtatt i 2020, og gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2021 eller senere. Tidliganvendelse er tillatt. I fase 2 har IASB fokusert på vurderingen av implikasjonene for den finansielle rapporteringen som følge av at referanserenten er blitt erstattet med en alternativ rente.

Andre endringer

Definisjonen av «virksomhet» i IFRS 3 *Virksomhetssammenslutninger* er endret. Endringen klargjør minimumskravene for at noe skal kunne anses som en virksomhet, fjerner vurderingen av om markedsaktører er i stand til å erstatte noen manglende elementer, gir ytterligere veiledning for å hjelpe selskapene med å ta stilling til om en prosess i den overtatte enheten er vesentlig, i tillegg til å snevre inn definisjonen av virksomhet og av produkt («output»). Det er også innført en frivillig konsentrasjonstest.

En annen sentral endring gjelder leielettelse, der IASB i vår vedtok en endring i IFRS 16 som respons til de utfordringene mange leietakere står overfor som følge av koronakrisen. Utgangspunktet i IFRS 16 er at en ved endringer i leieavtalen må ta stilling til om dette representerer en modifikasjon av leieavtalen eller ikke. IASB har nå vedtatt at det skal åpnes for en praktisk unntaksregel, ved at leietaker kan velge å ikke vurdere om avtalen om redusert leie er en modifikasjon etter IFRS 16. Bestemmelsen gjelder kun dersom nærmere angitte kriterier er oppfylt. Formålet er å lette arbeidet med anvendelsen av IFRS 16 i en vanskelig tid. Leietaker må likevel ta stilling til hvordan leielettelsene skal regnskapsføres, men slipper altså først å vurdere om avtalen er en modifikasjon eller ikke. En leietaker som anvender den praktiske forenklingsregelen, må gi tilleggsopplysninger i note.

Det kan også nevnes at det er gjort endringer i definisjonen av begrepet «vesentlig» i IAS 1 og IAS 8, samt i det konseptuelle rammeverket.

IFRIC agendabeslutninger

IASBs tolkningskomité, IFRIC, har publisert en rekke agendabeslutninger i løpet av 2020. Agendabeslutningene er en nyttig kilde for veiledning til hvordan gjeldende regelverk skal forstås, da de inneholder informasjon om diskusjonene som er holdt og begrunnelsen for at IFRIC ikke ser nærmere på problemstillingen. I august 2020 oppdaterte IASB sin «Due Process Handbook». Håndboken klargjør nå at forklaringer gitt i tilknytning til agendabeslutninger kan gi innsikt som påvirker selskapenes tolkning av IFRS-regelverket. Dette kan i noen tilfeller føre til endring av regnskapsprinsipper. Endringene skal altså ikke nødvendigvis anses som retting av feil.

Det synes også klart at det må gis tilstrekkelig tid til å vurdere effektene av en agendabeslutning og implementering av en eventuell endring. Sue Lloyd, leder av IFRIC, har tidligere uttalt⁴ at en med «tilstrekkelig tid» mener «måned eller to år». Agendabeslutninger som fører til en endring i et foretaks anvendelse av IFRS, forventes dermed å være på plass relativt raskt etter publisering av agendabeslutningen. I den grad det er behov for mer tid til å få implementert endringen, er det viktig å opplyse om den forventede endringen samt effekten av den.

Avsluttende kommentar

Koronakrisen vil prege årsregnskapet for 2020 for svært mange foretak. Omfanget av påvirkning vil dog variere fra selskap til selskap og fra bransje til bransje. Som angitt forventes tilsynsmyndighetene også å være særlig opptatt av forhold som i stor grad er påvirket av koronakrisen. Det er også verdt å merke seg at tilsynsmyndighetene i tillegg er opptatt av at selskapene gir gode noteopplysninger under IFRS 9, 15 og 16. For mange selskaper er det fortsatt stort forbedringsrom på dette området, og det er behov for å fortsette arbeidet med å høyne kvaliteten på informasjonen som gis i regnskapet.

⁴ <https://www.ifrs.org/news-and-events/2019/03/time-is-of-the-essence/>